

PROGRAMMA

Zaterdag 11 juni 1994, 20.30 uur
i.s.m. Holland Festival

Guus Janssen

Osiris Trio:
Peter Brunt, viool
Ellen Corver, piano
Larissa Groeneveld, cello
Ilse van de Kasteelen, sopraan
Hans Dagelet, spreekstem
Cappella Amsterdam
Het Mondriaan Kwartet
&
Guus Janssen, piano

Muziekcentrum

DE „YSBREKER“

PROGRAMMA

Wolfgang Rihm
(1952)

Fremder Szene - 11'
Peter Brunt, viool
Larissa Groeneveld, cello
Elen Corver, piano

Guus Janssen
(1951)

Faust's Licht (*première nieuwe versie*) - 35'
Ilse van de Kasteelen, sopraan
Hans Dagelet, spreekstem
Mondriaan Kwartet

pauze

Guus Janssen

Zonder - 8'
Cappella Amsterdam o.l.v. Daniël Reuß
improvisatie

Guus Janssen

Guus Janssen, piano
Six Melodies - 12'
Peter Brunt, viool
Ellen Corver, piano

John Cage
(1912-1992)

Stehende Musik - 4'
Guus Janssen, piano

Stefan Wolpe
(1902-1972)

Het programma zal door Guus Janssen worden toegelicht

Mondriaan Kwartet:

Jan Erik van Regteren Altena, viool
Edwin Blankenstijn, viool
Annet Bergman, altviool
Eduard van Regteren Altena, cello

Cappella Amsterdam o.l.v. Daniël Reuß:

Ireen van Bijnen, sopraan	Hans Noyens, tenor
Connie de Dreu, sopraan	Adrián van der Spoel, tenor
Machteld van der Putte, sopraan	Jurjen Vis, tenor
Esther Putter, sopraan	Richard Zook, tenor

Margriet Agricola, alt
Sabine van der Heijden, alt
Truike van der Poel, alt
Barbara Tetenberg, alt

Keimpe Algra, bas
Hein Putter, bas
Robert van der Vinne, bas
Hans Wijers, bas

Peter Brunt studeerde aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam bij Bets van der Horst en Davina van Wely. Nadien kreeg hij nog twee jaar les van Herman Krebbers en studeerde hij verder in New York en Salzburg. Zijn overwinning op het Oskar Back Concours in 1981 was een van de vele onderscheidingen die hem ten deel vielen. Hij trad op in concerten van Mozart, Sibelius, Weill, Bernstein en Schnittke. Hij geeft regelmatig recitals met pianiste Ellen Corver; bovendien vormt hij samen met Ellen Corver en Larissa Groeneveld het Osiris Trio.

Ellen Corver begon haar pianostudie aan het Haags Conservatorium en sloot deze in 1988 af bij Naum Grubert met het behalen van de hoogste onderscheiding en zowel de Cuypers Prijs als de Fock Medaille. Naast haar solistische optredens is ze actief in het Osiris Trio en in het pianoduo dat ze met Sepp Grotenhuis vormt. Een bijzondere affiniteit met de muziek van deze eeuw resulteerde in samenwerking met de componisten Stockhausen en Ligeti, van wie zij werken uitvoerde in Nederland, Duitsland, Brazilië en tijdens de Salzburger Festspiele.

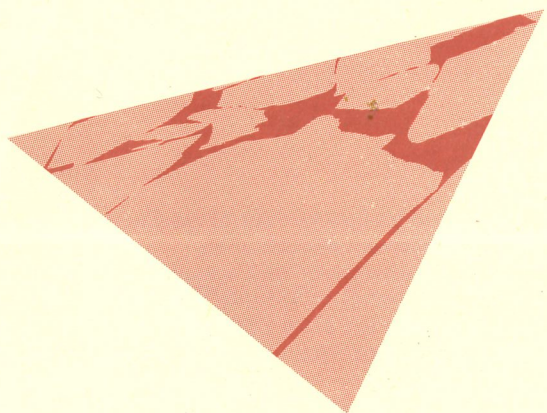
Larissa Groeneveld opgeleid aan het Haags Conservatorium, sloot haar studie met onderscheiding af bij Dmitri Ferschtman. Tegenwoordig studeert ze bij Natalia Guttman; tevens volgde ze meestercurcussen bij Yo Yo Ma, André Navarra en David Geringas. Ze won verscheidene prijzen, als soliste op internationale festivals en als lid van het in 1985 opgerichte Trio Dante, dat ook cd-opnames maakte. In 1988 maakte ze haar debuut in de Grote Zaal van het Amsterdamse Concertgebouw met Beethovens *Tripleconcert*. Ze soleerde bij een groot aantal orkesten en musiceerde met o.a. Herman Krebbers, Emmy Verhey en Karin Lechner.

Ilse van de Kasteelen, sopraan, studeerde fagot alvorens bij Maria Süchel haar diploma solozang te behalen aan het Hilversums Conservatorium. Sinds 1982 treedt zij regelmatig op als soliste in Duitsland, België, Frankrijk en Nederland, waarbij ze zich richt op uiteenlopende genres: oratorium, solorecital, opera, eigentijds muziektheater. Haar opera-debuut maakte zij in 1987 met haar hoofdrol-vertolking in *Progress Passion*, een produktie van Taller Amsterdam in samenwerking met het Nederlands Blazers Ensemble en het Nederlands Kamorkeor o.l.v. Lucas Vis. Sindsdien is ze een veelgevraagd soliste en verleent ze haar medewerking aan belangrijke muziektheaterproducties.

Sinds 1975 maakt Hans Dagelet naast zijn film- en TV-rollen, zijn trompetspel en gastrollen bij grote toneelgezelschappen, zijn eigen produkties. De laatste jaren regelmatig met Don Duyns, zoals o.a. *Moord op Kale Man* en *Memories van een Zak*, waarmee Dagelet zijn 25-jarig jubileum als acteur vierde. In zijn laatste produktie *Dagelet/Céline*, die met veel enthousiasme door pers en publiek werd ontvangen, kroop Dagelet in de huid van de Franse schrijver Louis Ferdinand Céline. De regie hiervan was in handen van Johan Doesburg.

Het Mondriaan Kwartet bestaat in zijn huidige samenstelling sinds 1982. Het kwartet legt zich vooral toe op 20ste-eeuws repertoire en geeft regelmatig opdrachten aan componisten. Onder de componisten die voor het Mondriaan Kwartet schreven bevinden zich Guus Janssen, Henry Brant, Diedrik Wagenaar, Luca Francesconi, Takayuki Rai en Paul Termos. Werken van George Antheil, Guus Janssen, Charles Ives en Alfred Schnittke werden door het kwartet op de plaat gezet. Het Mondriaan Kwartet verleent regelmatig medewerking aan theater-, film- en dansprodukties; zo werkte het samen met Anne Teresa de Keersmaecker, Introdans en - in een Dada-project in De Ijsbreker - met Misha Mengelberg.

Cappella Amsterdam werd in 1970 opgericht door dirigent Jan Boeke en organist Bernard Winsemius. Het koor heeft achttien vaste leden; ze zijn alle professioneel of semi-professioneel in de muziek actief. Aanvankelijk legde het koor zich toe op muziek uit de 16e en 17e eeuw. Tegenwoordig maakt moderne muziek een substantieel deel uit van de programma's: Cappella Amsterdam voerde werken uit van Stravinsky, Escher, Schat, Penderecki, Manneke, Goeyvaerts en anderen. Instrumentalisten van naam verlenen regelmatig hun medewerking aan de concerten van Cappella Amsterdam.

Muziekcentrum De Ijsbreker geeft iedere twee maanden een blad uit met de concertagenda en informatie over alle activiteiten.

Als u deze uitgave thuis wilt ontvangen, volstaat het te bellen of een kaartje te sturen naar onderstaand adres:

**Muziekcentrum
De Ijsbreker**
Weesperzijde 23
1091 EC Amsterdam
Tel 020 6681805

Fausts Licht
op tekst van Friso Haverkamp

Dramatis Personae:

FAUST
HOND
JONGETJE
GRIET & HELEEN
MEPHISTO

Verklaring tekens:

0 Spreekstem
1 Zangstem
* Strijkkwartet

KOOR
KUNSTLICHT

NATUURLIJK LICHT

Korte inhoud:

[I] [FAUST]

FAUST overweegt het resultaat van zijn overeenkomst met MEPHISTO: een 'eeuwige dag' in ruil voor zijn ziel. Niets dan een (des-) illusie: (electrisch) 'licht wat verlicht het' 'de duivel hale het'. FAUST's twijfel wordt versterkt door de HOND en het JONGETJE, een tweevoudig verdrongen innerlijke stem die FAUST voorhoudt dat nog (?) zijn 'dwaling' niet onomkeerbaar is, tenzij hij 'gewetenloos' volhardt in een ontkenning van GRIET & HELEEN.

[II] [HOND en JONGETJE]

De HOND en het JONGETJE zien in hun dromen hoe GRIET & HELEEN wordt gebeten door een giftige adder en 'dood gaat, dood moet gaan', als FAUST haar niet geneest.

FAUST echter weigert zijn 'dag-droom' op te geven en houdt zich doof voor hun 'vermaning'.

[III] [GRIET & HELEEN]

GRIET & HELEEN verschijnt FAUST als een stralende zon en is zich bewust van FAUST's aarzelende aanwezigheid in haar droom en licht.

FAUST negeert haar (laatste) poging tot hereniging en verloochent haar: hij wijst het natuurlijk licht en evenwicht af ten gunste van het electrisch licht, daarmee het gelijk en de komst van MEPHISTO over zich afroepend.

[IV] [MEPHISTO]

MEPHISTO, als geroepen, eist zijn deel: FAUST laat zich verblinden in zijn zucht naar 'verlichting' en 'verkoopt zijn ziel': hij brengt de HOND en het JONGETJE, en (bijgevolg) GRIET & HELEEN om het leven.

Te laat ziet FAUST in dat de 'rode gloed in de verte' tenslotte het 'hellevuur' is en hem 'nu de hemel haar licht ontviel' niets blijft dan een 'eeuwige nacht'.

Fausts Licht, een 'verkorte' variant van de gelijknamige opera uit 1988, is bestemd voor concertante uitvoering.

Anders dan een losse opeenvolging van de 'belangrijkste' muzikale en/of tekstuele momenten, is deze *Faust*-reductie een samenhangend, zelfstandig geheel met een eigen bestaansrecht.

In vergelijking tot de aanvankelijke opera is de partituur, afgezien van een herschikking van verschillende muziekfragmenten, in grote lijn onveranderd gebleven.

De tekst heeft echter de nodige wijzigingen ondergaan: de beperkende keuze dwong tot een verdere concentratie en thematische herordening, hetgeen ook tot uitdrukking komt in een kleinere bezetting.

Niettemin, de essentie van de opera is onverkort bewaard gebleven: beide versies zijn dan ook eerder als een aanvulling op elkaar te beschouwen dan als vervanging van de ander.

Friso Haverkamp - Amsterdam, Januari 1994

Zonder (1986/1993)

6 madrigalen voor 6-stemmig vocaal ensemble op tekst van Friso Haverkamp (naar Samuel Beckett)

Zonder, eerder uitgevoerd door groot koor (namelijk het Koor Nieuwe Muziek, in 1986) is thans te horen in de aanvankelijk beoogde kleine(re) bezetting.

De tekst is ten opzichte van die uit 1986 op enkele punten gewijzigd; de muziek bleef onveranderd.

Friso Haverkamp, Amsterdam januari 1994

- [A] [HEMEL AARDE]
- [B] [NIETIG LICHAAM]
- [C] [WAAR TOEVLUCHT]
- [D] [IN HERINNERING]
- [E] [NOOIT DAN]
- [F] [ALS TEN TIJDE]

[A] [HEMEL AARDE]

- [0] Verten geen einde hemel aarde één geen geluid geen beweging
- [1] As grijs hemels aarde aardes hemel stenen oneindig
- [2] Lucht grijs geen wolk geen zucht geen beweging aarde stof
- [3] Zand as grijs over al hemel aarde één verten geen einde
- [4] Geen zucht geen wolk grijs over aarde hemel lichaam
- [5] Hemel aarde één nietig lichaam oneindig vlakke stenen
- [6] Verten geen einde geen beweging geen zucht hemel aarde één
- [7] Aarde hemel nietig één stof zand stenen lucht as-grijs
- [8] Oneindig vlakke nietig lichaam as grijs aarde hemel over al
- [9] Lucht grijs hemel aarde één stof stenen verten geen einde

[B] [NIETIG LICHAAM]

- [0] Nietig lichaam als aarde hemel gegrond alleen over eind
- [1] Nietig blok nietig lichaam gegrond as grijs kloppend hart
- [2] As grijs verten voor ogen open diepten nietig lichaam
- [3] Kloppend hart open diepten nietig lichaam alleen over eind
- [4] Gegrond één blok benen armen nietig lichaam verten voor ogen
- [5] Open diepten grijs gesloten alleen over eind nietig lichaam
- [6] Verten voor ogen kloppend hart nietig lichaam gegrond grijs
- [7] Nietig lichaam nietig blok diepten doordrongen één blok
- [8] Alleen over eind as grijs nietig lichaam kloppend hart
- [9] Verten voor ogen als hemel aarde gegrond nietig lichaam

[C] [WAAR TOEVLUCHT]

- [0] Waar toevlucht ten einde als van zo ver zo velen valselijk
- [1] Ver vallen uiteen vier zijden waar toevlucht geen uitweg
- [2] Stenen bezaaid ver zand als één as grijs waar toevlucht
- [3] Steen als waar toevlucht ten einde vier zijden ver zand
- [4] As grijs als ver stenen vier zijden waar toevlucht geen

- [5] In vieren ten einde waar toevlucht geen uitweg stenen bezaaid
- [6] Ten einde geen uitweg waar toevlucht bezaaid vier zijden geen
- [7] Geen uitweg waar toevlucht stenen bezaaid as grijs uiteen
- [8] Als van zo ver zo velen valselijk waar toevlucht ver vallen
- [9] Ver zand als ten einde stenen bezaaid waar toevlucht as grijs

[D] [IN HERINNERING]

- [0] Licht onbeschreven licht alles wit in niets herinnering
- [1] Wit oog onbevangen ten einde alles in niets herinnering
- [2] Onbeschreven dicht bij aanraking wit niets in herinnering
- [3] Oog onbevangen in zicht ver licht niets in herinnering
- [4] Alles ten einde wit toevlucht licht in niets herinnering
- [5] Dicht bij aanraking in zicht ten einde niets in herinnering
- [6] In zicht voor ogen licht onbevangen in niets herinnering
- [7] Zien der ogen alles bij aanraking wit niets in herinnering
- [8] Toevlucht verblindend licht onbeschreven in niets herinnering
- [9] Ten einde wit in zicht alles ver licht in herinnering niets

[E] [NOOIT DAN]

- [0] Nooit was dan lucht grijs zinnend voorbij gaand licht
- [1] Nooit was dan onveranderd de droom voorbij gaand uur
- [2] Nooit dan zinnend leven lucht grijs eeuwig geen zucht
- [3] Nooit was dan in droom de droom één tijd onveranderd
- [4] Nooit was dan in droom verloren geen uur voorbij vorig
- [5] Nooit dan in droom geen tijd geen zucht onveranderd in droom
- [6] Nooit was dan stilte denkbeeldig het wilde lachen schreeuwen
- [7] Nooit dan denkbeeldig hemels zinnend in wilde verbeelding
- [8] Nooit dan licht eeuwig grijs geen zucht geen beweging
- [9] Nooit was dan zinnend leven in droom onveranderd denkbeeldig

[F] [ALS TEN TIJDE]

- [0] Als ten tijde van genade hemel voor ogen hij zal vervloeken
- [1] Als ten tijde van licht het zal regenen over hem
- [2] Hij zal bewegen in stof als hemels beweging ver zand
- [3] Stenen bezaaid as grijs geen droom of hij zal verstenen
- [4] In verten geen grens of hij zal over schrijden
- [5] Geen einde in herinnering of hij zal ontkennen
- [6] Nietig alleen over eind kloppend hart hij zal ademen
- [7] Hij zal gaan in stof stenen zand aardes verten voor ogen
- [8] Als ten tijde van licht zinnend oneindig hij zal leven
- [9] Als ten tijde van genade aarde zal heersen ten einde

Voor Guus Janssen, improviserend pianist en winnaar van (onder meer) de Boy Edgarprijs voor Jazz en Geïmproviseerde muziek, zijn muzikale originaliteit en eigenzinnigheid bepaald geen beletsel voor samenwerking met andere musici, ensembles en orkesten. Hij treedt op met Theo Loevendie, Maarten Altena en anderen, leidt het Guus Janssen Septet, componeert werken voor uiteenlopende bezettingen, veelal in opdracht; zo schreef hij voor het Eeuwfeest van het Concertgebouworkest hij de compositie *Keer*, die in 1990 o.l.v. Riccardo Chailly in première werd gebracht. In het kader van het Holland Festival 1994 gaat op 17 juni zijn kameropera *Noach* in première, waarvan Friso Haverkamp het libretto schreef.

In dit programma presenteert Janssen eigen werk in combinatie met stukken van Cage, Wolpe en Rihm; componisten waartoe hij zich, op grond van verwantschap of juist een afwijkende werkwijze, aangetrokken voelt.

Friso Haverkamp vertaalde, bewerkte en schreef in hoofdzaak teksten voor (muziek) theater. In samenwerking met Guus Janssen ontstonden recentelijk o.m. *Noach*, *Ipse Facto*, *Zonder* en *Faust's Licht*. Momenteel werkt hij aan de 'grachten-opera' *Hier*.